

Kurzus kódja(i): FLMD16-212.08; FLMD16-312.06; FLMD-312.72

Kurzus címe: Jeles András művészete

Tanár neve: Darida Veronika, Gelencsér Gábor

Kurzus időpontja, helye: hétfő 12 30-14 00 -137

Kurzus típusa: Szeminárium

Kurzus leírása: Jeles András művészetét elsősorban sajátos szerzői szemléletmódja és stílusa határozza meg: színházi és filmes munkái nehezen köthetők irányzatokhoz, korstílusokhoz, netán műfajokhoz; jóval erősebb bennük a hagyományokat lebontó, igen radikális alkotói gesztus. Pályafutása azonban mégsem függetleníthető a korszaktól, amelyben alkotnia – s nem utolsósorban hallgatnia – adatott: a magyar színház- és filmtörténet utóbbi fél évszázadának folyamataitól.

Elsajátítandó kompetenciák:

A szemináriumon a rendező színházi munkáit, egy-egy dokumentum- és rövidfilmjét, valamint egész estés játékfilmjeit vizsgáljuk meg az adott művészeti ág történeti közegében, ugyanakkor a sajátos szerzői megoldások egy-egy műben vizsgált és értelmezett szoros stíluselemzésével.

tudás: a színház- és filmtörténet nagy korszakainak átfogó, valamint egyes korszakok, irányzatok, ismerete, ezen belül kiemelten a múltbeli és kortárs európai és a magyar művészeti jelenségek ismerete
képesség: művészeti jelenségek történeti elemzésének, kritikai értelmezésének képessége magyar és európai kontextusban
attitűd: a művészeti jelenségek társadalmi háttérének minél alaposabb megismerésére

Módszer: autonómia és felelősség: tudatos reflexió a művészeti jelenségek történeti és kulturális beágyazottságára
az egyes művek szoros elemzése közös szemináriumi munka keretében.

Kurzus teljesítésének követelményei:

- az elemzett művek ismerete, szakirodalmi olvasottság
- házi dolgozat: egy szabadon választott, a szemináriumon részletesen nem tárgyalt Jeles-rendezés elemzése (terjedelem: 8–12.000 karakter; határidő: utolsó óra)

Témák, kötelező művek:

1. DV–GG: Bevezetés: Jeles András művészetének általános szemléleti és művészi vonásai
2. GG: A főiskolai diplomafilmek világa (*Meghallgatás*, 1969, 15'; *Féltalom*, 1975, 34')
3. DV: Színházi laboratórium, Monteverdi Birkózókör
4. GG: Jeles experimentális dokumentarizmusa (*Montázs*, 1979, 72')
5. DV: Színházi kísérletezések
6. GG: A fikciós dokumentarizmus dekonstrukciója (*A kis Valentinó*, 1979, 102')
7. DV: Hajléktalan színház és színház a Kálvária téren
8. GG: A termelési film dekonstrukciója (*Álombrigád*, 1983/1989, 107')
9. DV: Vidéki évek, színészpedagógia
10. GG: A klasszikus irodalmi adaptáció dekonstrukciója (*Angyali üdvözlét*, 1984, 100')
11. DV: : Jeles mint drámaíró (*A nap már lement, Szenvedéstörténet*)
12. GG: A holokauszt-film dekonstrukciója (*Senkiföldje*, 1993, 105')
13. DV: Auschwitz működik

Kötelező irodalom: Balassa Péter – Jeles András: Magyar Titanic. Beszélgetés a hetvenes évekről. *Filmvilág*, 1998/10.

Balassa Péter: Drámai események: félelem és részvét a nyolcvanas évek művészetében. In: Balassa P.: A másik színház. Szépirodalmi, Budapest, 1989, 287–305.

Balassa Péter: Jeles napok. Egy kiállítás lapjai. *Filmvilág*, 1993/5.

Balassa Péter: Mintha és Az. Gogol, Jeles és a hajléktalanok. *Filmvilág*, 1997/8.

Balassa Péter: Szépen, nyugodtan, egyszerűen. Senkiföldje. *Filmvilág*, 1993/11.

Báron György (1993): Auschwitz működik. Beszélgetés Jeles Andrással. *Filmvilág*, 1993/5.

Báron György (2004): Gyermekjátékok. Jeles a Senkiföldjén. *Filmvilág*, 2004/12.

Báron György: Ráközelítés. Montázs. *Mozgó Világ*, 1981/3–4.

Báron György: A süllyedő Titanicon. *Holmi*, 1990/4.

Bódy Gábor (2006): Hol a „valóság”? In Bódy G.: *Egybegyűjtött filmművészeti írások 1*. Szerk.: Zalán Vince, Akadémiai, Budapest, 105–110.

Dániel Ferenc: Gyermek kukkerol a jövőbe. Angyali üdvözet. *Filmkultúra*, 1984/5.

Darida Veronika: *Jeles András és a katasztrófa színháza*. Kijárat Kiadó, Budapest, 2014.

Élet-balett. Angyali üdvözet. *Filmvilág*, 1984/9.

Fodor Géza: A naturalizmus dicsérete. A kis Valentinó. *Mozgó Világ*, 1980/3.

Fodor László – Hegedűs László (szerk.): *Töredékek Jeles András Naplójából*. Fodor László – 8 és fél Bt., Budapest, 1993.

Gelencsér Gábor: *Váratlan perspektívák. Jeles András filmjei*. Kijárat Kiadó, Budapest, 2016.

Gregus Zoltán (2009): Az idegenség képei Jeles András filmjeiben. *Apertúra*, 2009/4. <http://apertura.hu/2009/nyar/gregus>

Heller Ágnes (2015): A sors és a halál között nincs összefüggés. *Senkiföldje* – Jeles András filmje. In Surányi Vera (szerk.): *Minarik, Sonnenschein és a többiek. Zsidó sorsok magyar filmen*. Magyar Zsidó Kulturális Egyesület, Szombat folyóirat, Budapest, 96–101.

Jeles András-összeállítás. *Metropolis*, 2004/4.

Jeles András: *Büntető század*. Kijárat Kiadó, Budapest, 2000.

Jeles András: *Teremtés, lidércnyomás*. Kijárat Kiadó, Budapest, 2006.

Jeles András: *Füzetek*. („Főúr, füzetek!”). Kalligram, Pozsony, 2007.

Kardos Sándor (1992): Isten ujjá beleért. Hórusz Archívum. *Filmvilág*, 1992/3.

Kovács András Bálint: “Öntudatlan rétegek”. Ábrázolási konvenciók átalakulás a hetvenes évek magyar filmjében. In: Kovács A. B.: *A film szerint a világ*. Palatinus, Budapest, 2002, 183–239.

Kovács András Bálint (1988): Vonyakszanak. Beszélgetés Jeles Andrással. *Filmvilág*, 1988/10.

Márton László: „Szögletesebben, a probléma egész nyíltságával”. Jeles András két színpadi rendezéséről. *Holmi*, 1990/4. ???

Orosz István: A kis Valentino és a környezet. In: Dániel Ferenc (szerk.): *Kortársunk a film*, Múzsák Közművelődési Kiadó, Budapest, 1984, 231–240..

Petri György: Mért nem danoltok? Mért nem danoltok? Mért nem danoltok? A kis Valentino. *Mozgó Világ*, 1980/3.

Pieldner Judit (2008): Ellenfilmek párbeszéde. *Kutya éji dala – Álombrigád*. *Apertúra*, 2008/tél. <http://apertura.hu/2008/tel/pieldner>

Radnóti Sándor: Rabjai a földnek. Álombrigád. In: Radnóti S.: *Recrudescunt vulnera*, Cserépfalvi, Budapest, 1991, 91–95.

Schubert Gusztáv: Az elvarázsolt proletár. Álombrigád. *Filmvilág*, 1989/2.
